

УДК 656.2:004.9

Васильєва Л.О.¹, Острогляд О.О.², Сущенко П.Р.³

¹ доц. НУ «Запорізька політехніка»

² доц. НУ «Запорізька політехніка»

³ студ. гр. Т-814сп НУ «Запорізька політехніка»

ІНТЕРОПЕРАБЕЛЬНІСТЬ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

В багатьох країнах світу залізнична інфраструктура, а також правила експлуатації та контролю залізничного транспорту відрізняються, оскільки були створені кожною країною, враховуючи її особливості і можливості. Тим не менш, залізничний транспорт займає провідне місце у транспортному забезпеченні міжнародних перевезень вантажів і пасажирів. Але існуючі відмінності ускладнюють технологічні процеси залізничної галузі [1]. Європейським залізничним агентством (ERA) розроблено правила технічної сумісності (інтероперабельності - технічної та операційної сумісності систем), завдяки яким залізничні потяги можуть виконувати перевезення в будь-якій країні ЄС.

Євроінтеграційні реформи в Україні попри тривалу війну здійснюються і одним з її ключових напрямків є транспортна інфраструктура України, зокрема залізничний транспорт. Адаптація залізничного транспорту України до стандартів ЄС (Acquis EU) відбувається через масштабну реформу, що передбачає ухвалення низки законів, ключовим з яких є законопроект № 14174 «Про безпеку та інтероперабельність залізничного транспорту України», прийнятий Верховною Радою України за основу 17.12.2025 року [2]. Цей Закон адаптує українську залізницю до стандартів ЄС, запроваджує європейські вимоги до безпеки, сертифікації рухомого складу, технічного обслуговування та впровадження принципу «єдиного вікна» для дозвільних процедур (рис. 1).

Законопроект передбачає [3]:

- створення сучасної системи управління безпекою на залізничному транспорті за вимогами ЄС;
- запровадження оцінки ризиків і єдиних правил технічного регулювання;
- нову систему обслуговування рухомого складу та відповідальності за його стан;

- європейські стандарти допуску машиністів до роботи, а також навчання й підвищення кваліфікації;
- технічну та операційну сумісність залізничної інфраструктури з країнами ЄС.

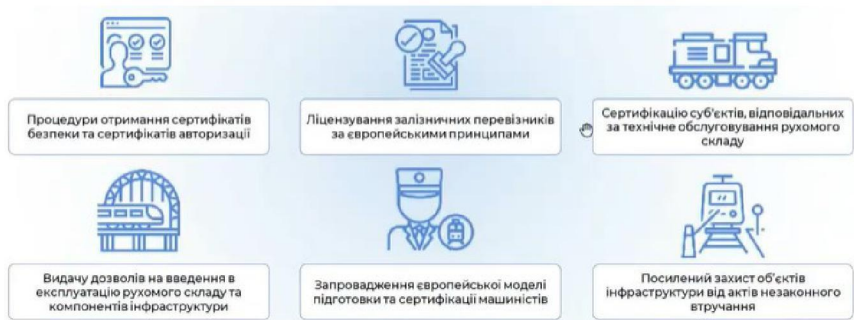

Рисунок 1 – Основні положення Закону «Про безпеку та інтероперабельність залізничного транспорту України»

Законопроект є частиною виконання зобов'язань України в межах Угоди про асоціацію з ЄС та індикаторів ініціативи Ukraine Facility, що відкриває шлях до багатомільярдного фінансування від Євросоюзу та Світового банку. На цей час триває робота в підкомітеті з питань залізничного транспорту ВР, над поданими поправками і пропозиціями. Прийняття Закону Верховною Радою є важливим кроком до європейської інтеграції залізниці. Перехід від національних стандартів до єдиних європейських правил відкриває Україні можливість до створення спільного ринку залізничних перевезень, підвищує безпеку руху і довіру міжнародних партнерів [4].

Гармонізація інфраструктури з європейською мережею триває прискореними темпами. Будівництво колії європейського стандарту 1435 мм Чоп – Ужгород, яке було завершено минулого року, стало першим етапом масштабної інтеграції української залізниці до європейської мережі. Наступний крок – з'єднання Ужгорода зі Львовом колією 1435 мм та будівництво ділянки Скнилів – Мостиська-2, що відкриє прямий шлях від Львова до Польщі та інших країн ЄС. Це створить пряме інтероперабельне сполучення України з основною мережею TEN-T і суттєво посилить логістичні можливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Інтероперабельність залізниць: вимоги: веб-сайт. URL: <https://industry.hlr.ua/blog/2370-interoperability>
2. Проект Закону про безпеку та інтероперабельність залізничного транспорту України. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/58624>
3. URFF Association. Залізнична євроінтеграція: експерти про ключові кроки реформування галузі: веб-сайт. URL: <https://aurff.com.ua/zaliznychna-uevrointegraciya-eksperty-pro-klyuchovi-kroky-reformuvannya-galuzi/>
4. Інтеграція української залізниці з європейською: перспективи 2026 року: веб-сайт. URL: <https://ndu.kr.ua/847-integratsiya-ukrajinskoji-zalznitsi-z-evropejskoyu-perspektivi-2026-roku>